

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno studenta: Sergej Volkov

Název práce: Česko a Rusko: společné kořeny, různé větve. Vybrané aspekt česko-ruského genealogického výzkumu

Vedoucí práce: PhDr. Klára Woitschová, Ph.D.

Oponent: doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

Obor a forma studia: Archivnictví – pomocné vědy historické

Povinná kritéria hodnocení práce	Stupeň hodnocení			
	1	2	3	4
Formální úprava a náležitosti práce			x	
Logická stavba a členění práce	x			
Jazyková a terminologická úroveň		x		
Adekvátnost použitých metod a způsob jejich použití		x		
Důkladnost zpracování (jdoucí do podrobností)		x		
Práce s literaturou (citace, poznámky)			x	
Práce s prameny (využití, citace, poznámky)			x	
Vymezení cíle a jeho naplnění	x			
Vlastní přínos studenta	x			

Připomínky a náměty:

Pokud jde o základní klasifikaci genealogických pramenů (s. 8), jednotlivé skupiny (ústní tradice, prameny hmotné a písemné) jsou vyjmenovány s připojením velmi stručné charakteristiky, ve výčtu chybí prameny ikonografické.

Co se týká kapitoly věnované písemným pramenům, konkrétně matrikám, základní charakteristika – období vzniku nejstarších matrik – je velmi zjednodušující. Odkud pochází údaj, že nařídil vedení matrik pařížský koncil v roce 1212 (a nemám na mysli přebírání informace z literatury typu Kristoslav Říčař apod.)?

Na tridentském koncilu bylo nařízeno vedení katolických matrik. U nejstarších matrik se uvádělo primárně datum křtu, nikoli narození (je potřeba rozlišovat). Co se týká vedení židovských matrik a nařízení o přijetí stálých jmen a příjmení, jsou uváděné informace poněkud zjednodušující a tedy ne zcela přesné.

Místo internetových zdrojů či určité literatury by bývalo vhodnější využít seriózní tituly, které ve výčtu zcela chybí. Pokud jde o přístup k digitalizovaným matrikám, je potřeba odkazovat na stránky jednotlivých archivů, nikoli primárně na České genealogickou a heraldickou společnost či stránky genealožky Jany Sopóci. To se týká všech částí práce, tzn. všech typů reflektovaných písemných pramenů. Nepochybně by to přispělo k větší přesnosti, kdy některé informace chybí (např. pro pražské židovské obyvatelstvo jsou kromě dvou uvedených soupisů k dispozici i soupisy z let 1792 a 1794 a d.).

Co se týká písemností vyhotovených pro daňové účely, bylo by vhodné ještě doplnění o tzv. modré aršky, uložené na 1. odd. NA. V souvislosti s mapami stabilního katastru chybí podrobnější informace k mapovým přílohám – indikační skici a císařské otisky.

U jednotlivých skupin pojednávaných písemných pramenů chybí odkaz na jejich archivní uložení.

Největší výtka se týká poznámkového aparátu a způsob citování pramenů a literatury – v obou případech na hranicích akceptovatelnosti. U internetových zdrojů chybí datum přístupu, postrádám standardní přehledný soupis pramenů a literatury.

Chybí závěr, v němž by autor sumarizoval a zhodnotil dosažené výsledky a nastínil případné další možnosti výzkumu.

Celkové posouzení práce a zdůvodnění hodnocení:

Nevětšimu zájmu mezi laickými badateli se v rámci pomocných věd historických těší dlouhodobě genealogie, respektive genealogie občanská. Zvláště v souvislosti s digitalizací matrik i dalších písemných pramenů a jejich zpřístupňováním online na stránkách jednotlivých archivů se neustále rozšiřuje okruh badatelů. Jejich zájem se neupíná pouze k archivům domácím, ale stále častěji obrací svoji pozornost i k písemným pramenům uloženým v zahraničních archivech. Zde však nezřídka narážejí na řadu problémů, ať již jde o jazykovou bariéru, ale především o dochování konkrétních pramenů, orientaci v systému uspořádání archivních fondů, zásadním handicapem je i menší či zcela minimální orientace, pokud jde o správní strukturu apod.

Přestože je na knižním trhu celá řada genealogických příruček (nutno podotknout, že velmi proměnné kvality), informace o možnostech bádání v zahraničních archivech, ať již jde o nejbližší sousedy (Rakousko, Německo, Polsko, Slovensko nevyjímaje), a tím spíše jsou zájemcům skryty zásady archivního bádání v zemích vzdálenějších. Z hlediska historických souvislostí (emigrace / imigrace, posuny hranic ...) se jedná zejména jednak o Spojené státy na straně jedné, jednak o země ležící východně od našich hranic (Ukrajina, Bělorusko Rusko). V této souvislosti by tak bylo nanejvýš žádoucí, pokud by došlo k rozšíření povědomí o možnostech genealogického a případně i regionálního bádání v zahraničních archivech.

První pomyslnou vlašťovku v této oblasti představuje předkládaná bakalářská práce věnovaná genealogickému bádání v České republice a v Rusku. Autor vychází z teoretických znalostí, provázených nemalými praktickými zkušenostmi v oblasti zpracovávání genealogických rešerší. Základní devizou je jeho znalost situace v oblasti archivnictví v obou sledovaných zemích.

Práce je přehledně strukturována. Na úvod zmiňuje autor základní klasifikaci genealogických pramenů, stěžejní pozornost je v následujících kapitolách věnována pramenům písemným, jež jsou primárně využívány v genealogii, tzn. od matrik, přes prameny hromadné povahy (soupisy poddaných podle víry, zpovědní seznamy, konskripce obyvatelstva...) až po písemnosti pořizované k daňovým účelům. Jednotlivé typy pramenů pojednává autor samostatně pro Čechy, příp. České země a Rusko. V další části práce věnuje autor pozornost přesídlencům a písemným pramenům s nimi spojeným. Samostatná kapitola se týká písemností 20. století, souvisejících zejména s oběma světovými válkami a dále pak písemnostem vztahujícím se k období represí jak v někdejších Československu, tak v SSSR. Závěrem jsou připojeny tři příkladové genealogické kauzy.

Přestože je práce zatížena řadou zjednodušení, nepřesností apod. (viz připomínky), kdy jednotlivé kapitoly by si zasloužily hlubší a především přesnější způsob propracování, spočívá její hlavní přínos v komparaci s ruským prostředím, v informacích vztahujících se k tamní problematice genealogického bádání. Práci proto i přes uvedené výtky doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm *dobře*.